

	Voor aanvang groep 1 Het kind...	Eind groep 2 Het kind...
Zelfbeeld/Ontwikke- ling van identiteit	▶ benoemt zichzelf als ‘ik’	▶ heeft kennis van zichzelf
	▶ gebruikt en begrijpt het woord ‘wij’ (kent enkele namen)	▶ heeft kennis van de ander (kent alle kinderen bij naam)
	▶ ontdekt de verschillen en overeenkomsten tussen zichzelf en de andere kinderen in de groep: bijvoorbeeld in lichaamskenmerken, karaktereigenschappen, voorkeuren/afkeuren, afkomst en traditie	▶ ervaart de verschillen en overeenkomsten tussen zichzelf en de andere kinderen in de groep: bijvoorbeeld in lichaamskenmerken, karaktereigenschappen, voorkeuren/afkeuren, afkomst en traditie
	▶ toont non-verbaal eigen gevoelens	▶ kan gevoelens onder woorden brengen
	▶ kan basisemoties onderscheiden	▶ kent zijn/haar eigen emoties
	▶ krijgt controle over zichzelf	▶ kan zijn/haar emoties beheersen
Ontwikkeling van zelfstandigheid	▶ voelt zich op zijn/haar gemak in de eigen groep	▶ kan zich handhaven binnen de eigen groep
	▶ durft te experimenteren / probeert nieuwe dingen uit om grenzen te ontdekken	▶ heeft vertrouwen in zijn/haar eigen kunnen
	▶ weet dat ‘nee’ zeggen een reactie oplevert van de ander	▶ kan zijn mening geven
	▶ kan aangeven dat het hulp nodig heeft	▶ vraagt iemand anders om hulp
	▶ wil graag dingen zelf doen	▶ kan zelfstandig taken uitvoeren
	▶ leert ervaren wat hij/zij al kan	▶ staat stil bij wat hij/zij al kan
	▶ kan zich waarschijnlijk grotendeels zelf redden (maar heeft wel hulp nodig bij het aan- en uitkleden, vooral bij ritsen en knopen openmaken; is overdag zindelijk)	▶ kan zich zelf redden (kan ritsen en knopen open- en dichtdoen; kan zich aankleden zonder hulp; gaat zelfstandig naar de w.c.)
	▶ helpt actief mee met het opruimen van de gebruikte materialen	▶ ruimt zelfstandig (spel)materialen op
Sociaal gedrag/ Ontwikkeling van sociale vaardigheid	▶ kijkt veel naar andere kinderen	▶ zoekt contact met anderen
	▶ toont belangstelling en sympathie voor andere kinderen	▶ heeft vertrouwen in een ander
	▶ probeert om met andere kinderen te spelen, meestal doen-alsof spelletjes	▶ kan met anderen kinderen spelen
	▶ kan al een beetje met andere kinderen iets delen, bijvoorbeeld speelgoed - neemt een afwachtende houding aan bij het samenspel	▶ werkt samen met andere kinderen aan een gezamenlijke opdracht
	▶ zorgt voor andere kinderen, bijvoorbeeld aaien over het hoofdje van een baby	▶ merkt of en wanneer een ander kind hulp nodig heeft
	▶ kan anderen al een beetje helpen en vindt dat ook fijn om te doen	▶ biedt hulp aan/ kan anderen helpen
	▶ kan van tijd tot tijd op zijn/haar beurt wachten	▶ leert wat afspraken en regels zijn
	▶ denkt en handelt nog vanuit zichzelf wat mag en niet mag	▶ leert welke regels er zijn en hoe zich daaraan te houden
	▶ staat open voor nieuwe situaties en opdrachten	▶ past zich aan bij nieuwe situaties
	▶ kan eenvoudige gevoelens bij anderen waarnemen (inschatten)	▶ houdt rekening met gevoelens en wensen van anderen
	▶ begint bewust patronen te ontdekken in het eigen gedrag en het gedrag van anderen	▶ kent de emoties en gevoelens van andere kinderen en kan die interpreteren
	▶ toont belangstelling en sympathie voor andere kinderen	▶ toont bewondering voor elkaars vaardigheden en mogelijkheden
	▶ accepteert dat het niet alles even goed kan	▶ kent de sterke en zwakke punten van een ander
	▶ maakt aan een ander kind duidelijk wat ze wel/niet wil	▶ ervaart dat er door tegenstrijdige belangen conflicten kunnen ontstaan die je samen kunt oplossen

	Voor aanvang groep 1 Het kind... [~]	Eind groep 2 Het kind... [~]
Werkhouding en concentratie	▶ denkt en reageert vooral intuïtief	▶ kan gericht vragen stellen
	▶ heeft plezier in het leren van nieuwe dingen	▶ heeft plezier in de taak
	▶ kan rustig werken voor een kortdurende periode	▶ is in staat om iets af te maken
	▶ probeert zelf problemen op te lossen tijdens het werken	▶ zet door wanneer iets niet direct lukt
	▶ kan een bekende opdracht die duidelijk is zelfstandig uitvoeren	▶ voert zelfstandig opdrachten uit